

նուորական օրէնքները թարգմանած է հայերէնի, որոնք անտիպ կը մընան ցարդ (1) :

Անցեալ տարի բարեբախտութիւնն ունենալով այցելել Վենետիկի Միսիթարեանց վանքը, առաջին դործս եղաւ Միսիթարեանց ճոխ Մատենադարանին թիւ 101, Բ, դ ձեռագրէն օրինակել Ներսիսի Լամբրոնացւոյ վերոգրեալ զինուորական օրէնքներու թարգմանութիւնը, մասնաւոր թոյլտուութեամբ ողբացեալ հ. Ղ. Ալիշանի, որ այն ժամանակ մատենադարանապետի պաշտօնն ալ կը վարէր, բայց այսօր դացած է հանգչելու Չամչեաններու եւ Ինճիճեաններու քով : — Հանդի՛սա սուրբ ոսկերացդ, ո՛ր աննման Նահապետ, որ թրթռացուցիր մեր ամենուս սիրտը . . .

Յիշեալ ձեռագրին մէջ զինուորական օրէնքները կը բռնեն եր. 25 — 26 եւ 46 — 52. Իսկ եր. 1 — 24 եւ 27 — 45 են նոյն Լամբրոնացւոյ թարգմանած քաղաքային օրէնքները : Ձեռագրին մնացեալ մասերն են՝ 1) Մարդակազմութիւն, 2) Պատմութիւն Նեոխի եւ 3) Տօմար :

Լամբրոնացին իր թարգմանած ուրիշ մէկ Օրինաց գրքին մէջ կըսէ. «Չայս ծայրաքաղ օրինադրութիւնքս, Ներսէս տառապեալ եպիսկոպոս Տարսոնի, թարգմանեցի ՚ի ծերացեալ հելլենացի մատենէ, ՚ի «Թվ. ՈԽԵ (= 1196), ՚ի նորաշէն ամրոցն Լուլուայ» : Իսկ Չինուորական օրինադրքի մը վերջն ալ կաւելցունէ. «Ներսէս տառապեալ թարգմանիչ եւ օրինադրիչ զինուորական սահմանադրութեանն, զգուշապուցանեմ սովաւ զգօրս» (2) :

Կ. Յ. ԲԱՍՄԱՋԵԱՆ

ՂԵՒՈՆԴ ԱԼԻՇԱՆԻ ՄԱՀՐ

(Յիշատակին)

Ողբացէ՛ք դուք, Հայոց լերինք,
Ողբա՛ւ եւ դու, իմ հայրենիք,
Ո՞ւր ձեր որդին ա՛յն բազմաշխատ,
Որ բարբառէր գրչով ազատ :
Ո՞ւր մեղուաջան ա՛յն Ալիշան՝
Կ'երգէր «չուշան գեղ Շաւարշան»
Եւ «աշխարհի Հայոց Գարուն»՝
Թղթի դաշտը ցօղած արիւն . . .

(1) Տե՛ս իմ Le Droit arménien, եր. 6 եւ «Բանասէր» 1901, եր. 68 : — (2) Հմմտ. «Սխուան», եր. 91, ծանօթ. 7 եւ 8 :

Ո՞ւր է ծերուկ ա՛յն նահապետ ,
Որ արցունքը դարձնելով դետ ,
Իր հայրենեաց անտէր , խաւար
Սւերակաց վրայ կ'ողբար...
Ո՛հ , մարեցաւ ա՛յն վեհ գրիչ ,
Որ զգացմամբ արպաւորիչ ,
Ոգեւորուած անհուն խանդով ,
Կորովամիտ եւ եռանդով
Հրաշակերտեց ե՛ւ «Սիսական»
ե՛ւ «Այրարատ» , «Շիրակ» , «Սիսուան» ,
ե՛ւ «Հայրենեաց Յուշիկք Հայոց» ,
ե՛ւ այլ անթիւ գլուխ գործոց...

* *

Մահուան լուրը կայծակի պէս
Վենետիկից տխո՛ւր հնչեց .
Սիրտս լացեց շա՛տ խորապէս ,
Ողջ մարմինս քրտինք պատեց .
Ա՛խ , ո՞վ պէտք է անուշ հնչէ
Հայրենիքի երգ բոյրերից ,
Էլ ո՞վ պէտք է ձայնով կանչէ
Հայ «պլպիւլին Աւարայրից»...

* *

Դու մեռա՛ծ չես . քո վաստակներ
Շա՛տ կը խօսեն մէջ պատմութեան ,
Իբրեւ սիրուն գրաւականներ
Քո պանծալի անմահութեան .
Անմահութեան , որ անդադրում
ՈՒԹԱՆԱՍՈՒՆ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒՄ
Կեանքդ նուէր բերիր ազգիդ .
Հանգի՛ստ յոգնած ոսկրներիդ...

Շուշուէր .

ԳՐԻԳՈՐ ԲԱԼԱՍԵԱՆ

